

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

5 juni 2018

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek
wat het huwelijksvermogensrecht betreft
en tot wijziging van diverse andere
bepalingen ter zake**

AMENDEMENTEN

Zie:

Doc 54 **2848/ (2017/2018):**

- 001: Wetsvoorstel van de dames Becq en Smeyers, de heer Goffin
en mevrouw Van Cauter.
002: Advies van de Raad van State.
003 en 004: Amendementen.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

5 juin 2018

PROPOSITION DE LOI

**modifiant le Code civil
en matière de droit des régimes
matrimoniaux et modifiant diverses
autres dispositions en cette matière**

AMENDEMENTS

Voir:

Doc 54 **2848/ (2017/2018):**

- 001: Proposition de loi de Mmes Becq et Smeyers, M. Goffin
et Mme Van Cauter.
002: Avis du conseil D'État.
003 et 004: Amendements.

Nr. 21 VAN MEVROUW ONKELINX

Art. 47

Het voorgestelde artikel 1474/1, § 2, aanvullen met een lid, luidende:

“Indien de keuze van de echtgenoten niet in de huwelijksovereenkomst vermeld staat, geldt het bij § 1 bepaalde recht op een vergoeding niet.”.

VERANTWOORDING

Dit amendement beoogt in de in het Burgerlijk Wetboek vervatte bepalingen uitdrukkelijk aan te geven dat de billijkheidsclausule niet geldt wanneer de partijen daar geen melding van maken in hun huwelijksovereenkomst.

Tijdens de hoorzittingen is immers gebleken dat het, met het oog op het beginsel van de rechtszekerheid, van essentieel belang is in de wettelijke regeling vast te leggen of de billijkheidsclausule al dan niet geldt indien daarvan geen enkele melding is gemaakt, los van de vraag of de notaris aansprakelijk is. Ook de Raad van State heeft in zijn advies (blz. 12) die vraag opgeworpen.

Er is voor gekozen de clausule niet toe te passen indien in de huwelijksovereenkomst geen enkele clausule vermeld staat. Het beginsel van die vergoeding is immers aanvullend en het zou dan ook niet aangewezen zijn het toe te passen indien er twijfel bestaat omtrent de wil van de echtgenoten.

N° 21 DE MME ONKELINX

Art. 47

Compléter l'article 1474/1, § 2, proposé par l'alinéa suivant:

“En l'absence de mention concernant le choix des époux dans la convention de mariage, le droit à l'indemnisation prévu au § 1er ne s'applique pas.”.

JUSTIFICATION

Cet amendement vise à indiquer expressément dans les dispositions du Code civil que la clause d'équité ne s'appliquera pas lorsque les parties ne font pas mention de celle-ci dans leur contrat de mariage.

En effet, lors des auditions, il est apparu que, pour le principe de sécurité juridique, il était essentiel de prévoir dans le dispositif législatif l'application ou non de la clause d'équité si aucune mention n'était indiquée, indépendamment de la question de responsabilité du notaire. Le Conseil d'État a également soulevé cette question dans son avis (p.12).

Nous avons fait le choix de ne pas faire application de la clause si aucune clause n'apparaît dans la convention de mariage. En effet, le principe de cette indemnisation est supplétif et il ne serait pas approprié de l'appliquer s'il y a un doute concernant la volonté des époux.

Laurette ONKELINX (PS)

Nr. 22 VAN MEVROUW ONKELINX

Art. 45/1 (nieuw)

Een artikel 45/1 invoegen, luidende:

“Art. 45/1. In hetzelfde wetboek wordt een artikel 1469/14 ingevoegd, luidende:

“Art. 1469/14. De echtgenoten die kiezen voor het huwelijkstelsel van een zuivere scheiding van goederen zonder verrekening van aanwinsten, bepalen in hun huwelijksovereenkomst de regels die op hun vermogensrechtelijke verhoudingen van toepassing zullen zijn:

1° aangaande de goederen die hun van rechtswege in onverdeeldheid zullen toebehoren, hun persoonlijke goederen alsook hun gezamenlijke of persoonlijke schulden;

2° aangaande de mogelijke wederzijdse vorderingen die zij hetzij tijdens het huwelijk, hetzij bij de ontbinding van het huwelijk verwerven wegens eventuele financiële transfers tussen hun respectieve vermogens en in voorkomend geval wegens de valorisatie ervan;

3° aangaande de eventuele vergoeding van de echtgenoot die heeft meegewerkt in de praktijk of in de zaak van de andere echtgenoot.

De aldus in de huwelijksovereenkomst bepaalde regels beletten niet dat de echtgenoten tijdens het huwelijk schriftelijk het bewijs doen opstellen van hun eventuele wederzijdse vorderingen.

Ingeval de echtgenoten in hun huwelijksovereenkomst of in de wijzigingsakte geen bepalingen opnemen aangaande de regels als bedoeld in het eerste lid, 2°, zal een echtgenoot zich maar als schuldeiser ten aanzien van de andere echtgenoot, in welke hoedanigheid ook, kunnen voordoen op voorwaarde dat hij een geschrift voorlegt dat voldoet aan de vereisten als bepaald in boek III, titel III, hoofdstuk VI, afdeling 1.”.

N° 22 DE MME ONKELINX

Art. 45/1 (nouveau)

Insérer un article 45/1, rédigé comme suit:

“Art. 45/1. Dans le même Code est inséré un article 1469/14, rédigé comme suit:

“Art. 1469/14. Les époux adoptant le régime matrimonial de la séparation de biens pure et simple sans participation aux acquêts déterminent, dans leur contrat de mariage, les règles qui seront applicables à leurs relations patrimoniales:

1° A propos des biens qui leur appartiendront de plein droit en indivision ou leur seront personnels et des dettes qui leur seront conjointes ou leur seront personnelles

2° A propos des créances dont ils pourraient se trouver titulaires l'un à l'égard de l'autre, soit pendant le mariage, soit à la dissolution du mariage, en raison des transferts financiers qui seraient susceptibles d'intervenir entre leurs patrimoines respectifs et, le cas échéant, de leur valorisation

3° A propos de l'éventuelle indemnisation du conjoint ayant collaboré à la profession ou à l'entreprise de son époux.

Les règles ainsi déterminées dans le contrat de mariage n'excluent pas que, pendant le mariage, les époux établissent par écrit la preuve de leurs créances éventuelles l'un à l'égard de l'autre.

A défaut pour les époux de s'être prononcés dans leur contrat de mariage ou dans l'acte modificatif sur les règles visées au 2° de l'alinéa 1er, un époux ne pourra se prétendre créancier de son conjoint, à quelque titre que ce soit, qu'à la condition de produire un écrit respectant les exigences de la section 1 du chapitre VI du titre III du livre III.”.

VERANTWOORDING

Dit amendement bevat het voorstel uit het advies van AVOCATS.be aan de commissie voor de Justitie.

Gezien de talrijke moeilijkheden die de rechtsonderhorigen en de professionals ondervinden wanneer een onder een stelsel van scheiding van goederen gesloten huwelijk wordt ontbonden, beoogt het voorgestelde systeem om op voorhand schikkingen te treffen in de huwelijksovereenkomst van de betrokkenen en aldus problemen bij de ontbinding te voorkomen.

Zo zouden de toekomstige echtgenoten een akkoord moeten sluiten waarin zij vastleggen wat de juridische oorzaken zijn en hoe het bedrag wordt bepaald van de vorderingen die zij bij de ontbinding van hun huwelijksvermogensstelsel zouden kunnen doen gelden. Tevens zou moeten worden bepaald hoe de echtgenoot die aan het beroep of de onderneming van de andere echtgenoot heeft meegewerkt, eventueel wordt vergoed.

Dankzij de hier voorgestelde bepaling zouden de echtgenoten over die aspecten een akkoord kunnen sluiten, met inachtneming van het beginsel van de wilsautonomie, terwijl de rechtszekerheid en de billijkheid zouden worden bevorderd.

JUSTIFICATION

Cet amendement donne corps à la proposition formulées par avocats.be dans son avis formulé à la commission Justice.

Vu les nombreuses difficultés rencontrées par les justiciables et praticiens lors de la dissolution des régimes de séparation de biens liés, ce système, intervenant en amont, permettrait de régler certaines dispositions dans leur contrat de mariage afin d'éviter des problèmes lors de la dissolution.

Ainsi, les époux futurs devraient se mettre d'accord sur les causes juridiques et la détermination du montant des créances qu'ils pourraient faire valoir lors de la dissolution de leur régime matrimonial ainsi que sur l'éventuelle indemnisation du conjoint ayant collaboré à la profession ou à l'entreprise de son conjoint.

Cette disposition permettrait aux époux de se mettre d'accord sur ces éléments conformément au principe de l'autonomie de volonté tout en favorisant la sécurité juridique et l'équité.

Laurette ONKELINX (PS)

Nr. 23 VAN MEVROUW **ONKELINX**

Art. 41

Het ontworpen artikel 1469/9 aanvullen met een lid, luidend als volgt:

“De verjaring wordt geschorst door het verzoek tot gerechtelijke vereffening en verdeling van het stelsel of wanneer de vordering formeel wordt opgeëist.”.

VERANTWOORDING

Omwille van de rechtszekerheid moet de wettekst expliciet vermelden onder welke voorwaarden de verjaring wordt geschorst. In het geval van verdelingsverrichtingen die langer dan drie jaar duren, zouden de rechten van de echtgenoot-schuldeiser kunnen vervallen nog vóór hij weet welke rechten hij precies heeft.

N° 23 DE MME **ONKELINX**

Art. 41

Compléter l’article 1469/9 proposé par un alinéa, rédigé comme suit:

“La prescription est suspendue par la demande de liquidation et de partage judiciaire du régime ou par une réclamation formelle de la créance.”.

JUSTIFICATION

La sécurité juridique veut qu’il soit explicitement mentionné dans le texte de loi lorsqu’une prescription est suspendue. Le cas échéant, les opérations de partage qui durent plus de trois ans, l’époux créancier pourrait être forclos avant même de connaître l’existence de son droit.

Laurette ONKELINX (PS)

Nr. 24 VAN MEVROUW **ONKELINX**

Art. 17

Het voorgestelde artikel 1405, § 1, 8., aanvullen met wat volgt:

“, indien de premies voor ten minste de helft met gemeenschapsgelden zijn betaald.”.

VERANTWOORDING

Deze verduidelijking moet in het artikel worden aangebracht om de rechtszekerheid te bevorderen. In de toelichting van het wetsvoorstel wordt aangegeven dat het tijdens het huwelijk uitgekeerde bedrag tot de gemeenschapsgelden behoort “indien de premies voor tenminste de helft met gemeenschapsgelden zijn betaald” (blz. 13). Deze precisering ontbreekt echter in het artikel. Tevens ligt het in de bedoeling de in het advies van de Raad van State voorgestelde correctie over te nemen in het artikel.

N° 24 DE MME **ONKELINX**

Art. 17

Compléter l'article 1405, § 1er, 8°, proposé par les mots suivants:

“si les primes ont été payées pour au moins la moitié avec des fonds communs.”.

JUSTIFICATION

Cette précision doit être ajoutée dans la disposition pour favoriser la sécurité juridique. Les développements de la proposition de loi en page 31, précisent que la prestation versée pendant le mariage constitue un bien commun dans le cas où les primes ont été payées pour au moins la moitié avec des fonds communs. Or, cette précision n'est pas reprise dans l'article. Il s'agit également procéder à une correction proposée par le Conseil d'État dans son avis.

Laurette ONKELINX (PS)

Nr. 25 VAN MEVROUW **BECQ c.s.**

Art. 7

In het voorgestelde artikel 792, in het tweede lid, de woorden “en verliest zijn aanspraken in de nalatenschap ten belope van het voordeel dat hij voor zichzelf beoogde” **vervangen door de woorden** “zonder op enig aandeel in de geheelde goederen of waarden aanspraak te kunnen maken”.

VERANTWOORDING

Artikel 792 van het Burgerlijk Wetboek, zoals het wordt vervangen door artikel 7 van het voorstel, heeft betrekking op de erfrechtelijke heling en heeft als tegenhanger, inzake huwelijksvermogensstelsels, het nieuwe artikel 1389/3 ingevoegd bij artikel 11 van het voorstel.

Er is gebleken dat die beide artikelen van het voorstel bepaalde vragen hebben doen rijzen over de exacte draagwijdte van de sanctie die zij bepalen ten aanzien van de erfgenaam die schuldig is aan heling, in het bijzonder met betrekking tot de woorden “ten belope van het voordeel dat hij voor zichzelf beoogde”.

Die beide artikelen van het voorstel strekken er evenwel toe de definitie van de heling te wijzigen maar beogen niet de sanctie ervan te wijzigen.

Om enige twijfel ter zake te voorkomen, herneemt dit amendement dan ook de termen gebruikt in het huidige artikel 792 van het Burgerlijk Wetboek om de sanctie van de heling te formuleren en beperkt het zich ertoe die termen aan te passen aan de verruimde definitie van de heling door het gebruik van de woorden “geheelde goederen of waarden”.

Sonja BECQ (CD&V)
Sophie DE WIT (N-VA)
Raf TERWINGEN (CD&V)
Carina VAN CAUTER (Open Vld)
Philippe GOFFIN (MR)

N° 25 DE MME **BECQ ET CONSORTS**

Art. 7

Dans l'article 792 proposé, à l'alinéa 2, remplacer les mots “et perd toute prétention à la succession à concurrence de l'avantage qu'il visait à obtenir pour lui-même” **par les mots** “sans pouvoir prétendre à aucune part dans les biens ou valeurs recelés”.

JUSTIFICATION

L'article 792 du Code civil, tel qu'il est remplacé par l'article 7 de la proposition, traite du recel successoral et il a pour pendant, en matière de régimes matrimoniaux, le nouvel article 1389/3 inséré par l'article 11 de la proposition.

Il est apparu que ces deux articles de la proposition ont suscité certaines interrogations quant à la portée exacte de la sanction qu'ils édictent à l'égard de l'héritier coupable de recel, en particulier en ce qui concerne les mots “à concurrence de l'avantage qu'il visait à obtenir pour lui-même”.

Or, ces deux articles de la proposition visent à modifier la définition du recel mais n'ont pas pour objet d'en modifier la sanction.

Dès lors, afin d'éviter tout doute à ce sujet, le présent amendement reprend les termes employés par l'actuel article 792 du Code civil pour formuler la sanction du recel et il se limite à les adapter à la définition élargie du recel par l'usage des mots “biens ou valeurs recelés”.

Nr. 26 VAN MEVROUW **BECQ c.s.**

Art. 11

In het voorgestelde artikel 1389/3, het tweede lid vervangen als volgt:

“De echtgenoot die schuldig is aan heling verliest zijn aandeel in de geheele goederen of waarden of wordt, desgevallend, gesanctioneerd ten belope van de geheele goederen of waarden bij de berekening van de verrekenvordering.”.

VERANTWOORDING

Dit amendement voorziet in de aanvulling van amendement nr. ... betreffende artikel 7 en strekt eveneens ertoe de sanctie van de heling te verduidelijken.

Daartoe neemt het de woorden over die worden gebruikt in het huidige artikel 1448 van het Burgerlijk Wetboek om die sanctie te formuleren en beperkt het zich ertoe die woorden aan te passen aan de nieuwe definitie van de heling door het gebruik van de woorden “geheele goederen of waarden”. Bovendien viseert dit artikel in het bijzonder het stelsel van scheiding van goederen met beding van verrekening van aanwinsten, rekening houdend met de bijzonderheden die dat stelsel kenmerken, in het bijzonder het gegeven dat de rechten die uit een dergelijk stelsel voortvloeien, worden geconcretiseerd door een schuldvordering opgesteld bij de ontbinding van het stelsel.

Sonja BECQ (CD&V)
Sophie DE WIT (N-VA)
Raf TERWINGEN (CD&V)
Carina VAN CAUTER (Open Vld)
Philippe GOFFIN (MR)

N° 26 DE MME **BECQ ET CONSORTS**

Art. 11

Dans l'article 1389/3 proposé, remplacer l'alinéa 2 par ce qui suit:

“L'époux qui est coupable de recel est privé de sa part dans les biens ou valeurs recelés ou est, le cas échéant, sanctionné à concurrence des biens ou valeurs recelés dans le calcul de la créance de participation.”.

JUSTIFICATION

Cet amendement complète l'amendement n° ... relatif à l'article 7 et il vise, lui aussi, à clarifier la sanction du recel.

A cet effet, il reprend les termes employés par l'actuel 1448 du Code civil pour formuler cette sanction et il se limite à les adapter à la nouvelle définition du recel par l'usage des mots “biens ou valeurs recelés”. En outre, l'article vise de manière spécifique l'hypothèse d'un régime de séparation de biens avec clause de participation aux acquêts compte tenu des particularités qui la caractérisent, en particulier le fait que les droits qui résultent d'un tel régime se matérialisent par une créance établie à la dissolution du régime.

Nr. 27 VAN MEVROUW **BECQ c.s.**
(ter vervanging van amendement nr. 5)

Art. 64

In paragraaf 2, 1°, de woorden “de artikelen 14 tot en met 17” vervangen door de woorden “de artikelen 14, 15, 17 en 21”.

VERANTWOORDING

Artikel 64 van het voorstel stelt de overgangsbepalingen vast die van toepassing zijn op de artikelen van het wetsvoorstel die het Burgerlijk Wetboek wijzigen op het vlak van de huwelijksvermogensstelsels, met name de artikelen 8 tot 47 ervan.

Dit amendement brengt twee wijzigingen aan in paragraaf 2 van dat artikel, dat de voorwaarden bepaalt opdat de wet van toepassing is op de echtgenoten die reeds gehuwd zijn vóór de datum van inwerkingtreding van de wet en van wie het huwelijksvermogensstelsel nog niet ontbonden was op die datum.

Beide wijzigingen hebben betrekking op punt 1° van paragraaf 2, dat stelt dat “*de artikelen 14 tot en met 17 enkel van toepassing [zijn] op de goederen verkregen vanaf de datum van inwerkingtreding van deze wet*”.

Ten eerste wordt artikel 16 van de wet verwijderd uit de lijst van de artikelen die enkel van toepassing zijn op de goederen verkregen vanaf de inwerkingtreding van de nieuwe wet.

Artikel 16 vormt immers geen daadwerkelijke innovatie ten opzichte van de huidige wet, vermits het enkel een codificatie betreft van rechtspraak die de voorwaarden van de wederbelegging inzake roerende goederen heeft verduidelijkt.

Er bestaat dus geen verantwoording om dit artikel niet toe te passen op de goederen verkregen vóór de inwerkingtreding van de wet.

Ten tweede wordt artikel 21 toegevoegd aan de lijst van de artikelen die enkel van toepassing zijn op de goederen verkregen vanaf de inwerkingtreding van de nieuwe wet.

Ter herinnering: artikel 21 voert, in de vorm van een nieuwe paragraaf 2 van artikel 1430 van het Burgerlijk Wetboek, een

N° 27 DE MME **BEC ET CONSORTS**
(en remplacement de l'amendement n° 5)

Art. 64

Dans le paragraphe 2, point 1°, remplacer les mots “les articles 14 à 17” par les mots “les articles 14, 15, 17 et 21”.

JUSTIFICATION

L'article 64 de la proposition établit les dispositions transitoires applicables aux articles de la proposition de loi qui modifient le Code civil en ce qui concerne les régimes matrimoniaux, à savoir ses articles 8 à 47.

Le présent amendement apporte deux modifications au paragraphe 2 de cet article, lequel établit les conditions d'application de la loi aux époux déjà mariés avant la date de l'entrée en vigueur de la loi et dont le régime matrimonial n'était pas encore dissous à cette date.

Ces deux modifications portent sur le point 1° de ce paragraphe 2, aux termes duquel “*les articles 14 à 17 ne sont applicables qu'aux biens acquis à compter de la date de l'entrée en vigueur de la présente loi*”.

D'une part, l'article 16 de la loi est retiré de la liste des articles qui sont ainsi déclarés n'être applicables qu'aux biens acquis à partir de l'entrée en vigueur de la nouvelle loi.

En effet, cet article 16 ne constitue pas une réelle innovation par rapport à la loi actuelle puisqu'il ne fait que codifier une jurisprudence qui a précisé les conditions du remploi en matière de biens meubles.

Il n'y a donc pas de raison justifiant de ne pas appliquer cet article aux biens acquis avant l'entrée en vigueur de la loi.

D'autre part, l'article 21 est ajouté à cette liste des articles déclarés n'être applicables qu'aux biens acquis à partir de l'entrée en vigueur de la nouvelle loi.

Pour rappel, cet article 21 introduit, sous la forme d'un nouveau paragraphe 2 de l'article 1430 du Code civil, une

specifieke regel in met betrekking tot het tijdstip van waardering van bepaalde goederen die in de te verdelen massa zijn opgenomen.

In advies nr. 62 729/2 van 15 februari 2018 heeft de Raad van State de vraag gesteld of in paragraaf 2, 1°, van artikel 64, niet eveneens verwezen dient te worden naar artikel 21, *“aan-gezien in het bij die bepaling voorgestelde artikel 1430, § 2, verwezen wordt naar andere bepalingen die bij artikel 15 van het voorstel ingevoegd worden, en dat artikel 15 behoort tot de bepalingen die opgesomd worden in paragraaf 2, 1°”*.

De toepassing van artikel 21 op de goederen verkregen vóór de inwerkingtreding van de nieuwe wet blijkt problematisch om de reden die naar voren is gebracht door de Raad van State.

Derhalve dient de toepassing van artikel 21 te worden uitgesloten ten aanzien van de goederen verkregen vóór de inwerkingtreding van de wet.

Sonja BECQ (CD&V)
 Sophie DE WIT (N-VA)
 Raf TERWINGEN (CD&V)
 Carina VAN CAUTER (Open Vld)
 Philippe GOFFIN (MR)

règle spécifique quant au moment auquel doit intervenir la valorisation de certains biens composant la masse à partager.

Dans son avis n° 62 729/2 du 15 février 2018, le Conseil d'État a posé la question de savoir si, au paragraphe 2, 1°, de l'article 64, il ne convient pas de viser également l'article 21 *“dès lors que l'article 1430, § 2, proposé par cette disposition renvoie à d'autres dispositions insérées par l'article 15 de la proposition et que cet article 15 figure parmi les dispositions énumérées par le paragraphe 2, 1°”*.

Il apparaît qu'en effet, l'application de l'article 21 aux biens acquis avant l'entrée en vigueur de la loi nouvelle pose problème pour la raison relevée par le Conseil d'État.

Il convient dès lors d'exclure l'application de l'article 21 à l'égard des biens acquis avant l'entrée en vigueur de la loi.

Nr. 28 VAN MEVROUW **BECQ c.s.**
(subamendement op amendement nr. 15)

Art. 54/3 (*nieuw*)

In het voorgestelde artikel 914, § 2, eerste lid, 2°, de woorden “artikel 915, § 1,” vervangen door de woorden “artikel 915bis, § 1,”.

VERANTWOORDING

Dit subamendement betreft een rechtzetting van een foutieve verwijzing naar artikel 915, § 1, waar dient te worden verwezen naar artikel 915bis, § 1, van het Burgerlijk Wetboek, dat de abstracte reserve van de langstlevende echtgenoot regelt.

Sonja BECQ (CD&V)
Sophie DE WIT (N-VA)
Raf TERWINGEN (CD&V)
Carina VAN CAUTER (Open Vld)
Philippe GOFFIN (MR)

N° 28 DE MME **BECQ ET CONSORTS**
(sous-amendement à l'amendement n° 15)

Art. 54/3 (*nouveau*)

Dans l'article 914, § 2, alinéa 1er, 2°, proposé, remplacer les mots “l'article 915, § 1er,” par les mots “l'article 915bis, § 1er,”.

JUSTIFICATION

Le présent sous-amendement tend à rectifier un renvoi erroné à l'article 915, § 1er, alors qu'il convient de renvoyer à l'article 915bis, § 1er, du Code civil, qui réglemente la réserve abstraite du conjoint survivant.